

Samenvatting van de resultaten van de studie naar inclusie en zorgparken

(September 2017)

Inclusie is een centraal begrip geworden in de zorg aan mensen met verstandelijke beperkingen. Het is tot dusver vooral toegepast op de extramurale zorg. Toch hebben ook veel instellingen in de intramurale zorg steeds meer de blik op de buitenwereld gericht.

De regio's Ermelo en Gelderland Midden van 's Heeren Loo zijn hier voorbeelden van. Bij de zorgparken binnen deze regio's, dat wil zeggen de regio Ermelo als zodanig (die samenvalt met het zorgpark) en De Hartenberg in Wekerom (dat als zorgpark deel uitmaakt van de regio Gelderland Midden), leefde de vraag hoe men er wat betreft inclusie voor staat. De meer concrete vragen waren:

- Hoe kunnen de specifieke inrichting en context van de zorgparken ertoe bijdragen dat de inclusie van mensen met verstandelijke beperkingen binnen deze parken - mensen met intensieve problematiek en complexe ondersteuningswensen - wordt vergroot?
- Zou het misschien zelfs kunnen dat binnen zorgparken de mogelijkheden voor inclusie van deze mensen groter zijn dan daarbuiten?

Deze vragen zijn in een studie beantwoord. Deze studie werd in de eerste helft van 2017 uitgevoerd door Kalliope Consult. Onder inclusie werd de situatie verstaan waarin mensen met beperkingen geen obstakels ervaren om mee te kunnen doen aan de samenleving. Het *VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een handicap* beschouwt met betrekking tot inclusie de *community* als eenheid van samenleven. Daarom is bij de operationalisatie van de fysieke kant van inclusie gekozen voor 'leefgemeenschap'. Pas in tweede instantie spreken we van 'samenleving'; dit laatste begrip drukt immers een breder verband uit dan door het VN-verdrag met 'community' wordt bedoeld.

Inclusie is, op basis van literatuuronderzoek, geoperationaliseerd in de volgende drie indicatoren:

1. Integratie en participatie in de leefgemeenschap: erbij horen, geaccepteerd worden, status hebben.
2. Vervullen van gewaardeerde sociale rollen, leveren van betekenisvolle bijdragen, hebben van eigen regie.
3. Beschikbaarheid en ontvangst van ondersteuning vanuit de leefgemeenschap.

De conclusie van de studie luidt dat de twee regio's, c.q. zorgparken, met betrekking tot de invulling van inclusie goed bezig zijn. Er wordt, vanuit een sterk bewustzijn van de waarde van inclusie en een expliciete visie daarop, structureel gewerkt aan de zojuist genoemde drie zaken en er worden steeds meer open verbindingen met de samenleving gelegd. Beide zorgparken ontwikkelen zich naar een volwaardige leefgemeenschap voor mensen met intensieve problematiek en complexe ondersteuningswensen. Zij hebben de potentie uit te groeien tot geprofessionaliseerde woonparken waarin bescherming en inclusie samengaan.

Om dit te bereiken, zijn op een vijftal gebieden verdere stappen en verbeteringen nodig:

1. Het zoeken naar en expliciteren van de grenzen van inclusie: hoever kunnen we hierin gaan met deze mensen? Hoe luidt de precieze balans tussen participatie en bescherming?
2. De eigen regie en rollen van mensen met beperkingen: deze kunnen nog meer ruimte en aandacht worden geven en worden verbreed naar alle bewoners en cliënten.
3. Het eigen aanbod van producten op de diverse domeinen (wonen, arbeid, ondersteuning): het verder ontwikkelen daarvan en het meer zichtbaar maken naar de buitenwereld van wat men heeft en kan.
4. De voortgaande noodzakelijke omslag in denken, houding, gedrag en competenties van medewerkers: van zorgmodel (systeemdenken) naar ondersteuningsmodel (denken in termen van de leefwereld en eigenheid van de cliënt).
5. De relatie met het reguliere circuit (voorzieningen, gemeentelijke bestuurders, etc.): uitbouw en verfijning hiervan.

De resultaten van de studie hebben een bredere betekenis dan alleen voor deze twee zorgparken. In de eerste plaats voor 's Heeren Loo als geheel; ook andere regio's kunnen met de resultaten hun voordeel doen. In de tweede plaats heeft zij betekenis voor de gehele sector; de studie laat zien dat in intramurale zorginstellingen inclusie goed mogelijk is. Van belang is hierbij het conceptuele: het gaat niet zozeer om leven in de samenleving (het niveau waarnaar inclusie in Nederland doorgaans wordt vertaald) maar om leven in de community, in de leefgemeenschap.

Schuurman, M.I.M. (2017). *Het beste van twee werelden? Resultaten van een studie naar de stand van zaken en mogelijkheden van inclusie van mensen met verstandelijke beperkingen in de regio's Ermelo en Gelderland Midden van 's Heeren Loo*. Nieuwegein: Kalliope Consult